

Arbeids- og sosialdepartementet
8019 Dep
Akersgata 64

Deres ref.: 16/2407

Vår ref.207.14/ØBE

31. oktober 2016

Høring om forslag til endringer i arbeidsavklaringspenger

Akademikerne viser til høringsnotat med forslag til endringer i folketrygdloven kapittel 11 om arbeidsavklaringspenger, mottatt 08.07.16. Nedenfor følger våre kommentarer til departementets notat.

Akademikerne slutter seg i hovedsak til forslagene fra departementet. Forslaget følger godt opp den kritikken som lå i Riksrevisjonen og Sintefs gjennomgang av ordningen.

Hensiktsmessig bruk av NAVs ressurser og kompetanse må ligge til grunn for praktiseringen av regelverket om arbeidavklaringspenger. Departementet skriver i sitt høringsnotat at: «Regelverket for arbeidavklaringspenger må ses i sammenheng med arbeids og velferdsforvaltningsloven § 14 a hvor bestemmelsene om behovsvurdering, arbeidsevnevurdering og aktivitetsplan er nedfelt. Innholdsmessig ble § 14 a utformet som et "verktøy" i Arbeids- og velferdsetatens oppfølgingsarbeid. Saksbehandleren fikk dermed både nye og andre saksbehandlingsoppgaver som arbeidsevnevurderinger og utarbeidelse av aktivitetsplaner – i tillegg til å drive med oppfølging.»

Sintef problematiserer ressursbruken i sin gjennomgang av ordningen: «Den største svakheten med AAP er at NAV-kontorene ikke har ressurser til å gi den tette oppfølgingen som var intensjonen. De som veileder AAP-mottakerne har ofte mange brukere å følge opp, og resultatet er at mange AAP-mottakerne blir langvarige og passive trygdemottakere. Årsaken er blant annet at NAV-kontorene pålegges en rekke oppgaver som i praksis er skrivebordsarbeid som tar ressurser bort fra oppfølging og over til registrering og rapportering som har begrenset betydning for brukerne og deres utfall (arbeid og aktivitet).» Akademikerne slutter seg til denne analysen.

Departementet skriver i sitt høringsnotat at «målet med innføringen av arbeidsavklaringspenger var å legge til rette for å sette i gang nødvendige arbeidsrettede tiltak så tidlig som mulig i sykepengeperioden, legge bedre til rette for å kombinere arbeidsrettede tiltak og medisinsk behandling og å vri ressursbruken fra ytelsesforvaltning til oppfølging». Arbeidsavklaringspenger er en ordning som har vært utydelig og for lite målrettet. Særlig når

det gjelder krav om målrettet oppfølging er det et stort behov for tydeliggjøring og skjerping av kravene. Systemet må legge til rette for at personer ikke blir værende i ordningen uten en målrettet plan for å komme tilbake i arbeidslivet.

Oppfølgingen i dag er kjennetegnet av dalende oppfølgingsfrekvens fra NAV utover i sykdomsforløpet. Sintef påpeker også dette. Reglene og praksis må utformes ved at målrettet oppfølging skjer tidlig og hyppig. Det er viktig at også fastlegene kan kobles inn i oppfølgingen. Vi foreslår at det åpnes for at dialogmøte 3 kan benyttes i periode med arbeidsavklaringspenger, og påpeker at dette gjerne kan benyttes i overgang mellom sykemeldingsperiode og AAP periode. Sjansen for at det lages realistiske aktivitetsplaner som er forenlige med den enkeltes psykiske og fysiske helse må da kunne antas å være betydelig større. God relasjon mellom en enkelte og saksbehandler i NAV er viktig og etter Akademikernes vurdering undervurdert som virkemiddel. Vi vil her trekke frem at respektfulle og hjelpsomme møter mellom bruker og saksbehandler kan gi effekt i form av bedre innsats og mulighet for å nå målet om at den enkelte skal komme i arbeid.

Departementet ber om konkret tilbakemelding på hvilken av de fire modellene for varighet høringsinstansene mener er best egnet. Departementet skriver i sitt høringsnotat at man vurderer å foreslå en innstramming maksimal varighet til tre år. For en slik endring legger departementet til grunn at «For å understøtte effekten av en eventuell innstramming i varighet, vil det blant annet være hensiktsmessig med hyppigere oppfølging av mottakerne, bedre kontakt med arbeidsgiverne og bedre samhandling med helsetjenesten. Det vil også fordre at etaten har rammer til å gi et arbeidsrettet tilbud og ikke minst tilgang til medisinsk behandling for dem som trenger det». Akademikerne mener modell 3, en innstramming av maksimal varighet til tre år med en tidsbegrensing av unntak til to år vil være fornuftig. Dette forutsatt at forutsetningene departementet nevner over kan legges til grunn.

Departementet foreslår å utvide perioden man kan arbeide 80% uten å miste ytelsen fra 6-12 måneder. Det framstår usikkert hvorvidt denne utvidelsen har noen betydning for endelig arbeidsavklaring, men det kan likevel være fornuftig å teste dette som et virkemiddel. Utvidelsen av perioden mens mottaker søker jobb fra 3 til 6 måneder fremstår som fornuftig.

Avslutningsvis vil Akademikerne påpeke at departementets foreslåtte innskrenkninger vil innebære at grupper som ikke lykkes å komme i arbeid faller utenfor ordningen. Dette vil være sårbare grupper, som unge med redusert arbeidsevne og rusmisbrukere. Departementets endringer vil sannsynligvis føre til et større behov for varige ytelser for disse gruppene. Akademikerne forutsetter at det avklares hvilke ytelser disse gruppene vil komme inn under før endringene settes i verk.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Øyvind Berdal
Rådgiver